

Σημειώματα

Institute of Diplomacy and Global Affairs

ΟΙ ΑΟΡΑΤΟΙ ΚΥΡΙΑΡΧΟΙ ΤΩΝ ΑΓΟΡΩΝ

Του Ανδρέα Ανδριανόπουλου

Συνηθίζεται να κατακεραυνώνουν οι περισσότεροι σχολιαστές τους καταγγελλόμενους σαν κερδοσκόπους των διεθνών αγορών πως είναι υποτίθεται υπεύθυνοι για την διεθνή οικονομική κρίση και για τα αδιέξοδα χρέους που αντιμετωπίζουν πολλές χώρες. Στην περίπτωση της Ελλάδας μάλιστα έχει αποκτήσει λαϊκή απήχηση το σύνθημα πως είναι οι «τοκογλύφοι» δανειστές μας που αποσκοπούν στο με κάθε τρόπο κέρδος υπονομεύοντας έτσι την ευημερία του λαού και την όποια κοινωνική ισορροπία η χώρα είχε εξασφαλίσει.

Είναι περίπου αυτονόητο πως πίσω από την αφηρημένη καταγγελία περί αδίστακτων κερδοσκόπων οι πάντες θεωρούν πως κρύβονται μεγάλα ιδιωτικά χρηματιστικά και επενδυτικά συμφέροντα που αποσκοπούν στην ανατροπή των εθνικών οικονομιών για την εξασφάλιση μεγάλων κερδών. Ορισμένοι μάλιστα επιμένουν πως πολλά προβλήματα θα είχαν λυθεί αν οι χώρες με προβλήματα έστρεφαν την πλάτη στις αγορές ή στους μεγάλους οργανισμούς (ΔΝΤ, Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα) κι' απευθύνονταν σε φιλικά κράτη που θα είχαν τα μέσα και την διάθεση να βοηθήσουν. Κορυφαία ανάμεσά τους φιγουράρουν η Ρωσία και η Κίνα που και τις δυνατότητες διαθέτουν αλλά και προθυμία έδειξαν να δώσουν χέρι βοήθειας. Στην περίπτωση της Ελλάδας μάλιστα πολλοί καταγγέλλουν την προηγούμενη κυβέρνηση του Πασόκ σαν περίπου υπεύθυνη προδοσίας που δεν εκμεταλλεύθηκε τις σχετικές ευκαιρίες.

Ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον βιβλίο που κυκλοφόρησε πρόσφατα στο εξωτερικό ουσιαστικά συντρίβει αυτές τις παραδοχές. Πέρα από την αντικειμενική αδυναμία τέτοιες προσδοκίες να αποκτήσουν ποτέ σάρκα και οστά – λ.χ. το απόθεμα της Ρωσίας είναι περίπου μισό δις δολάρια κι' ως εκ τούτου θα ήταν αδύνατο να καλύψει το ελληνικό χρέος που φθάνει τα 350 δις ευρώ, ενώ η Ρωσία δήλωσε αδύναμη να προσφέρει πάνω από 6 δις δολάρια (με δυσβάστακτους όρους) για την διάσωση της Λευκορωσίας που αποτελεί στενό της σύμμαχο και εταίρο – το αποκαλυπτικό στοιχείο είναι πως οι βασικοί πρωταγωνιστές των κερδοσκοπικών αγορών είναι ακριβώς οι χώρες αυτές με τα μεγάλα συναλλαγματικά αποθέματα.

Ο Eric Weiner, γράφοντας για την «Σκιά της Αγοράς» (Eric J. Weiner, *The Shadow Market: How Sovereign Wealth Funds Secretly Dominate the Global Economy*. New York: Simon & Schuster, 2010), προκάλεσε σοβαρές αναταράξεις στο διεθνές οικονομικό στερέωμα περιγράφοντας τον ρόλο των κρατικών

Σημειώματα

Institute of Diplomacy and Global Affairs

επενδυτικών ταμείων στην ποδηγέτηση και τον σχετικό έλεγχο των διεθνών αγορών. Αντί για θύματα πολλά κράτη, ιδιαίτερα μάλιστα τα αναδυόμενα, τείνουν να γίνουν οι θύτες. Σωρεύοντας τεράστια ποσά, από τις εξαγωγές πρώτων υλών κυρίως, αξιοποιούν τις τεράστιες οικονομικές τους δυνατότητες πρωταγωνιστώντας στο διεθνές επενδυτικό – χρηματοπιστωτικό στερέωμα. Αξιοποιώντας διεθνείς ειδικούς στις χρηματαγορές, των οποίων τις υπηρεσίες μισθώνουν, τοποθετούν τα οικονομικά μεγέθη που έχουν στη διάθεσή τους με τρόπο απόλυτα επικερδή και καθαρά επιχειρησιακό.

Ενώ η διαχείριση της περιουσίας που διαθέτουν γίνεται εντελώς στο παρασκήνιο, με ελάχιστους να γνωρίζουν τις ακριβείς τοποθετήσεις των χρημάτων τους, είναι δεδομένο πως οι επενδυτικές τους κινήσεις παίζουν τεράστιο ρόλο στις διακυμάνσεις των χρηματαγορών σε ολόκληρη την υφήλιο. Δύο είναι κυρίως τα βασικά χαρακτηριστικά των κινήσεων των sovereign wealth funds (κρατικά επενδυτικά ταμεία). Το ένα είναι ο καταλυτικός τους ρόλος στις διεθνείς οικονομικές εξελίξεις. Αν και κινούνται στο σκοτάδι διαχειρίζονται ιλιγγιώδη ποσά (θα φθάσουν σύντομα τα 13 τρις δολ συνολικά !!) που μπορούν, σε κλάσματα δευτερολέπτου, να αλλάξουν τα δεδομένα σε ολόκληρες περιοχές του πλανήτη. Έχοντας σαν βασικό στόχο την εξασφάλιση κερδών για τα χρήματα που τοποθετούν, δεν έχουν τις οποιεσδήποτε αναστολές για τις αποφάσεις που παίρνουν. Για την εκπλήρωση αυτών των στόχων τα sovereign funds έχουν τοποθετήσει μεγάλα ποσά σε γνωστά χρηματιστηριακά και επενδυτικά γραφεία (λ.χ. hedge funds) ώστε να μπορούν να εκμεταλλευθούν την γνώση και την εμπειρία τους από την συμπεριφορά των διεθνών αγορών.

Πολύ συχνά παρατηρείται να γίνονται επικλήσεις στη βοήθεια οικονομικά ισχυρών σήμερα κρατών για την αντιμετώπιση του «αδηφάγου», κατά κάποιους, χρηματιστηριακού κεφαλαίου. Και την ίδια ώρα να διαπιστώνεται, από όσους παρατηρούν τις οικονομικές κινήσεις πίσω από τίτλους και πρωτοσέλιδα, πως τα μεγαλύτερα κρατικά επενδυτικά ταμεία των χωρών αυτών είναι στενά συνδεδεμένα με τους αδίστακτους «κερδοσκόπους» που κάποιοι κατηγορούν. Η Κίνα λ.χ έχει επενδύσει τα τελευταία χρόνια πάνω από 2 δις. λίρες στο αμερικανικό Blackstone Group και 600 εκ λίρες στη Λονδρέζικη ιδιωτική επενδυτική εταιρία Arax Partners. Τα Αμπου Ντάμπι έχει τοποθετήσει 1,1 δις λίρες στο περίφημο αμερικανικό Carlyle Group κι έχει αγοράσει το 40% της διάσημης επενδυτικής εταιρίας Apollo Management που διευθύνει ο Leon Black. Η Σιγκαπούρη έχει επενδύσει 4 δις λίρες στο TPG Capital από το Τέξας (Φορτ Ουώρθ) το περιβόητο επενδυτή Ντέιβιντ Μπόντερμαν. Το Κουβέιτ έχει τοποθετήσει κάπου 500 εκ λίρες στη Νεουορκέζικη εταιρία διαχείρισης κεφαλαίων BlackRock. Και ο κατάλογος δεν έχει τελειωμό.

Σημειώματα

Institute of Diplomacy and Global Affairs

Αυτό που συγκλονίζει στην ανάλυση του Weiner είναι η μεθοδικότητα με την οποία τα κρατικά αυτά επενδυτικά εγχειρήματα βρίσκονται πίσω από κάθε μία σχεδόν από τις μεγάλες δυτικές εταιρίες τοποθέτησης χρημάτων με κερδοσκοπικούς στόχους και που έχουν την δυνατότητα να αναστατώνουν τις διεθνείς αγορές. Το China Investment Corporation λ.χ., μέσω διάφορων διακλαδώσεών του, έχει δημιουργήσει ένα ιδιωτικό ταμείο αξιών με την Morgan Stanley ενώ η κυβέρνηση της Σαγκάης με το Blackstone Group έχουν συστήσει ένα κοινό επενδυτικό ταμείο ισχύος 466 εκ λιρών αλλά σε γιουάν (κινέζικο νόμισμα). Τα αντίστοιχα ταμεία άλλων χωρών (Κατάρ, Σ. Αραβία, Νορβηγία κ) έχουν κάνει εξ ίσου εντυπωσιακές οικονομικές κινήσεις. Γενικά, οι διεθνείς αγορές σήμερα σε μεγάλο βαθμό απαντούν σε ερεθισμούς οικονομικούς που σαν αφετηρία έχουν τις επενδυτικές επιδιώξεις κρατικών χρηματο-οικονομικών συμφερόντων.

Εξ ίσου μεγάλο ενδιαφέρον έχουν βέβαια και οι πολιτικές επιδιώξεις που προωθούνται μέσα από τις κινήσεις τέτοιων, μεγάλων κρατικών συμφερόντων, οικονομικών μονάδων. Η Σ Αραβία, το Κατάρ και το Αμπου Ντάμπι δεν διστάζουν να προωθήσουν φιλο-μουσουλμανικές και αντι-ισραηλινές ατζέντες. Η Κίνα φροντίζει να διευρύνει την επιρροή της, η Νορβηγία υποχρεώνει τους συναλλασσόμενους μαζί της να υιοθετήσουν τις δικές της ανθρωπιστικές αρχές. Η Ρωσία δεν χάνει ευκαιρία να μην δείξει προθυμία εκεί που θα μπορούσε να ενοχλήσει τις ΗΠΑ ενώ άλλες χώρες, το Ιράν λχ και η Βενεζουέλα κάνουν ότι είναι δυνατό ώστε τα πετρελαικά τους έσοδα να τους αγοράσουν ανοχή η και συμπάθεια από την διεθνή κοινότητα.

Με το κλείσιμο της ιστορίας του PSI για την χώρα μας αξίζει να αναλογισθεί κανείς πόσα από τα περίεργα χρηματοπιστωτικά ταμεία που έχουν αγοράσει ελληνικά ομόλογα στην δευτερογενή αγορά σε πολύ χαμηλές τιμές θα κερδίσουν σημαντικά ποσά και μετά το κούρεμα, ενώ με τα ασφάλιστρα κινδύνου που έχουν συνάψει θα βρεθούν, αμφισβητώντας την σχετική συμφωνία, πολλαπλά κερδισμένοι. Ας ψάξουμε να δούμε ανάμεσα σε αυτά τα hedge funds, που έκαναν το μεγάλο παιχνίδι, πόσα κρατικά ταμεία χωρών, που μάλιστα εμφανίζονται και σαν σωτήρες, βρίσκονται... Για να καταλάβουμε καλύτερα τι ακριβώς συμβαίνει γύρω μας.